

Latweeschu Awises.

50. gaddagahjums.

No. 49.

Treschdeenâ, 8. (20.) Dezember.

1871.

Redakteera adresse: Pastor Safranowicz Luttringen, pr. Frauenburg, Kurland.

Latw. awischu lassitajeem par sinnu.

Latw. awises lohpâ ar to peelikkumu „basnijas un skolas sinnas“ us jaunu 1872. gaddu, preeksch wisseem teem, kas fawus eksemplarus **Zelgawâ** lîks fanemt, maksahs til pat kâ lihds schim 1 rubl. f. Bet preeksch wisseem, kam awischu nummuri **par pasti** japeesuhtha, maksahs **1 rubli 50 kap.**

Kad nu taggad til spehjam scho sinnu nest, tad labdsam jo mihli, lai wissi, kas awises arri us jaunu gaddu attal turrehs, jo steigschu apstelle, ka sinnam zil lit druktah. Wissi zeen, mahzitaji un skolmeisterei, pagasta wezateer un sreibweru kungi tohp luhgii, apstelleschannu isgaddabt, kâ lihds schim. Kas 24 eksemplarus apstelles, dabuhs 1 wirsâ.

Muhfu **Awischu nams** us jaunu gaddu buhs **Zelgawâ** Besthorn kunga leelâ grabmatu bohde pee tirgus platscha, fur jau taggad wissas apstelleschannas us jaunu gaddu taps peenontas; **Mihgâ** warr apstellecht Dan. Minus f. bohde, teatera un wehmera eelas stubri, tapat arri M. Busch kunga grabmatu bohde.

Nahditajs: Wisjannafahs sinnas. Daschadas sinnas. Zelgawâ. Rabds mahuminsch par muhsu semmes lohdi. Smeeklu stabitinsch. Meitas webleschannas. Mannai miblatat. Preeksch latw. mehmurli skolas zc. Preeksch paganu missiones. Abildas. Naudas tirgus. Labbidas un preekschu tirgus. Sluddinaschannas.

Wisjannafahs sinnas.

No **Londones** sinno telegrafs 17. (5.) Dezbr., ka ar Englantens frohnamantineeku, printischa von Wales, eimoht attal labbaki; jehschu wehl gluschi bes spehkeem, tomehr zerriba ka attal zeltees.

No **Zelgawas** wisseem behrnu draugeem warram to preezigu sinnu doht, ka ar to jaunceriktetu masu behrnu nammu (flatt. wisj. sinnas Nr. 44) eet pahreeku labbi us preekschu. Triju nedelu laikâ numis tur til dauds behrni tappa peewesti, ka kohrtelis palikka par mas un bij jamele zits. Pirmâ Dezember eewilkamees leelakâ kohrteli (Wezâ eelâ Nr. 3) un gandrihs jau arri schis wairs neveeteek, jo pahri par 60 behrneem jau tur usremti un ikdeenas wehl tohp peemeldet. Preekschneezei tohs behrnus mahzohht un ar teem spehlejoht gan leelu leels publinisch ar tahdu behrnu pulku un weena patte nemas to newarretu ispidiht, kad winnai mihli nenahtru palihgâ kahda zeen, freilene. — Bet ir preeksch abbahm tas darbs aug pahr galwu, tã ka jamele wehl palihdsesjas un zerrejam arri tahs drihs atrast. Arri ar to „draudses-lohpichannu“ Zelgawâ eet pahreeku labbi us preekschu, tã ka mums gan irr par to tam Tehwam debbesis no pilnas frds pateikt. R. S—z.

Gaschleetu ministera kungs zaur zirkuleeri wisseem gubernatoreem sinnamu dairijis, ka pehz ta walstarahtes padohma no 2. November pee tahm rekruschu dohschannahm us preekschu netaps wairs akwehlehts weetneekus nemtees. Preeksch wisseem teem, kas agrakãs dohschannas irr tahdu atwehleschannu dabujuschu, tohp 1. Mai 1872 kâ beidsa-

mais terminsch nolikts preeksch weetneeku fuhstschannas paschuweetã. Preeksch tahs rekruschu dohschannas nahlofschã 1872. gaddã buhs rekruschem brihw zaur kwittanzehm ispirktees. Katra tahda ispirkschannas kwittanze maksahs 800 rublu. No scheem 800 rubleem nahls 100 rubli walstslahde (Reichschag) un buhs preeksch tam, lai isdenejuscheem, waj us biketehm us nenoteiktu laifu atlaisteem saldateem warrtu mittekli gahdaht; tee 700 rubli paliks us to, ka larra ministerija warr to maksataju weetã few zittadu derrigu palihdsibu nemtees. S.

Daschadas sinnas.

No eekschsemmehm.

Mihlee lassitaji. Effam ilgi mellejuschi un gudrojuschi, waj newarretum kâ lihds schim wisseem lassitajeem, funceem waj tableem awises par lihdschianigo maksu arri us jaunu gaddu pasneegt, bet kad nu pehz jauncem pasta liffumeem par katra eksemplari irr gan jamakfa pasta naudas ween 60 kap., tad newarram zittadi, ka maksu paugstinahht, kâ augschã sinnojahm. Sinnam gan, ka arri schis malums dascham ire leela leeta, bet sinnam arri to, ka fur Latwu mehle skann, netrubhst arri to, kas negribb un newarr wairs pahrtitt bes awischu lassischannas. Naudsichs kã raudsidami, kaupihis fur zittur warredami, bet ne-atraus fewim to eerasto drangu, kas iknedelas winnus apzeemo, sinnodams par wissu kas waj tehwu semmẽ waj tabli pasaulẽ noteek, mahzidams un padohmus dohdams us wissu labbu, kas derr Deewa un zilweku preekschã. Zif dascham jau weenas paschas lappas sinna waj mahziba irr wairahht eenessu, ne kã bij wissa gadda maksã. Turflaht no jauna gadda gaidams, ka nessihis dauds jaunus un jau gaischakas sinnas par daschahm jaunahm eerikteh, kas wisseem buhs lohth eewehrojamas, kã jauno rekruschu

liffumu darbs, galwas naudas un nodohšānu pahr-grohsfchana un norikteschana u. t. j. pr. Kas awises turrehs, warrehs nedeku pa nedekai fšaidri sinnaht, lā fchee darbi taps idarriti. Gau sen ar to 1 rubli nespeh-jam zauri kluht un Latweeschu draugu beedriba no sawas lasses ir labbu teesu dewusi kluht, lai kaudis jo lehti pee awischi lappinas peekluhtu, tapeh; tad arri zerram, lā fur zittadi newairam, lā masa malkas pa-augstinaschona nebuhs arri par til leclu kawelli. Schi palti lappina jau preeksch 50 gaddeem (1822) sawā pirmā gadda gahjumā malkajust 2 rubli un bei tam wehl pastnaudu kluht un lassitaju tai netrukla. Wehl taggad wiffā plāschā walsti ne-uses neweenu lappu, kas iknedas isuahdama, buhs til lehta lā Latweeschu awises. Un lō wiffas tautas un tautinas speh; tur teeschom nepaliks arri Latweeschu tauta zittahm palkatā. Til to kē gribbam luhgt, lai lates pee laika apstelle, lā pilnigu gadda gahjumu no pat pirma nummara warr dabuht. Eksepēdijai gau mihti buhtu, tad apstelletaji naudu tuhda eemakja, jo ar pirmo nummuru pee pasta waldibas ir jau preeksch wiffa gadda ta pasta nauda ja-eemakja (buhs daschi tuhft. rubtu), bei tomehr ustizigu apstelletaju wahrs buhs pagaidahm drohschiba. Luhdsami usdohdeet arri lates fšaidri sawu wahrdū un dšhwolli, lai misseschana nerohdabs. Kad lihdschin-niga direktorija us weenprahntigu wehleschanohs bij atkal no jauna ezejta un 7 jauni lohjekli beedribā usuemti, tad presidents nobeidsa sapulzes darbus un fšchirahs wiffi preezigā garrā beedri un weesi; starp weeseem arri peemin-nam arri 3 fainneekus, no Gejawas un Salgalles, kas bij us fcho deenu atbraukuschi un jautrā garrā lihds pa-waddija wiffu fcho deeninu.

Preeksch Widsemmes starp teem wifsaugstaki apstipri-nateem liffumeem ir arri tas, lā preeksch Widsemmes ewang. lutteru fšohlu labbas usfraudsibas ir ezejlama il us 2 bruggu teesu aprinkem 1 aprinka lauku fšohlas teesa (Kreislandschulbehörde). Schinni teesā fehsh basni-zas wirsufraudsibas lungi (Oberkirchenvorsteheramt), 2 no mihsneeku pusses, 2 no lutteru basnizteesas un 2 no sem-neeku kahrtas iswehleti lohjekli.

Behterburgā 26. November tee fw. Zurga gohda fwehtki tappa ar leclu gohdibu tā noswinneti: Kad wiffa rinda bij seemaspils Zurga sabli atsneegust, tad metropo-lits Isidors ar sinoda lohjekleem noturreja pateizibas luhg-schānu par wiffu Keisara nammu, par teem, kas par tehnu semmes gohdu un tizibu sawu dšhwibu islaiduschi, un par wiffu Kreewu armiju. Us to Keisars fšluhstija to pasneegtu Kristus sismi un tappa wiffi ar fwehto uh-deni apslaziti. Tad Keisars dewabs atpalkat sawas lam-barōs, wiffem teem. Kam Zurga selta gohda simes ir, papreekschu eimoht. Jordana gangi bij maltite preeksch wiffem teem saldoteem, kas arri schihs gohda simes neffei; fcho bij 543 sapulzeti. — Pulksten 6. bij Nikolaja fšohlā ta leela gohda maltite, us lō bij aiginati

leelstisi un leelstines, Pruhfchu prinzis Friedrich Karl, Wirtembergas prinzis un Meklenburgas herzogs ar winnu pamaddoneem un wiffi tee, kas Zurga gohda simes seltā nefs, lohpa 416 zilweki. Wiffupirms muhsu Keisars usdsehra Wahzu Keisara un Pruhfchu kehina un winna farra spehka wesselibu ar fcheem wahrdem: „Wesseliba Wahzu Keisarim un keninam Wilhelmam, tam wezzakajam Zurga brunneneekam wianna firdigā farra spehka, kurra teizamus weetneekus muhsu starpā redsedams es us to esmu lepnis. Es wehlohs un zerru, lā ta dšlka draudšiba, kas muhs saweeno, wiffas nahlamās pa-audsēs postahwehs, tāpat lā muhsu abbeju armiju farra spehka brahliba, kas stahw no ta arweenu wehrā palikluscha laika. Geshch tam es redsu to siirako drohschibu us meera laikem un noliktas kahrti-bas Ciropā!“ Us to atbildeja Pruhfchu prinzis Friedrich Karl muhsu Keisara wesselibu usdserdams un wiffem „hurrāh“ fauzoht. Par wiffu to laiku spehleja 2 gwardu mihska kohri. Wakkarā wiffi weesi bij teateri, pa dalkai Kreewu, pa dalkai Wahzu teateri.

No flawena Mollke generala wehl lassam, lā winsch 72 gaddus wezs buhdams tomehr pa mallu mallahm isstāgajees, farra ministerijā ihpafchi laiku nehmees wiffas Kreewusemmes lantkahrtas gruntigi apluhkoht, par gohda peeminu dahwinajuschi winnam ihpafchu dahrgu eksemplari.

— „Kr. Inwalid“ awise raksta, lā ar to, Septem-ber mehnesi Rijewas gubernā noturretu biffetneeku fasauf-schānu muhsu Kungs un Keisars ir ar meeru bijis un arri us preekschu tahdas prohwas fasaufschanas taps no-turretas. Us preekschu grib wairahl biffetneeku fasaufk-ut un to bei lahdas agrakas minneschanas un fataisichanahs idarriht, lai isweizibu jo gaischali warretu nolohpt. — Turpat lassams, lā preeksch Kreewu armijas tapschoht eewestas teewstohbrainahs Berdana flintes (stohbra zaurums no 1/3 zellas), fchim hrihscham wehl liks bruhkeht tahs ahtrschahwejahs pahrtaisitahs flintes ar 1/2 zellas stohbreem un metallu patronehm, kahdu nu ir deewagan preeksch wiffas armijas. No tahm teewajahm flintehm ir 30 tuhft. Amerikā un til pat dauds Englantē apstelletas, tahs zittas taps tepat Kreewusemmē taisitas (Tulā un Sestrozskā).

— Peezi ministeru lungi effoht komissionē fagahjuschi, fpreest, kas lai ar Sewastopoli noteel, waj lai tohp par farra obstu, waj andeles plazzi, waj lai to nozeetina jeb pamett walkā.

— „Kreew. pas.“ runnadama par to, lā labbi wei-zahs Kreewusemmē ar semkohpibas buhschānu un amateem fakka: Semkohpiba deht semneeku masas mahzibas dauds weetahm lohri mas eet us preekschu, weetahm wehl stahw us tahs paschas kahpenes, lā wehrgu buhschanas laika. Pusfakrittuschas mahjas, dubbult til dauds schen-ku, slikti zelli, wezzu wezzec arkli un ezzeschas, lā agrahnt neslaidribas dihi un lahmas sehtswiddū, tee pa-

fchi mahju lohpi, nodribbuschahs fehtas, isdehdejufchee kohki, ismihtas plawas, issuhktee lauki pilni niknu sahlu. Newajagohht tahlu eet no Maslawas un Pehterburgas, tad atraddischoht wezzo wirtschastli. Abholiusch un labbi apfehthi lauki effoht rettums, wissur wahl 3 lauku dsihwe, rahzenu mas stahdoht; ar dahrsu kohpschenu wehl nekurp ne-eimoht, no tam tad zeffotees dahrgums un ihstas mantibas truhkums. Arri ar teem amateem eimoht wehl deems-gan wahji; meisteri ne-effoht nezif mahziti un nespehjoht dauds paschi pee-augt, ta tad arri toe mahzefli nekahdu leelu mahzibu nespehjoht fasmeltees. Turpretti jauki effoht usluhloht, ka ar semkohpibu Binuu semme un ar amateem Pohlu semme brangi eimoht. Binuu semme, kas deems-gan auksta, kalnaina un ne-angliga, warroht redseht laukus un lohpus, ka preeks ween. Warretu gan te arri peelikt mubsu Baltijas gubernas, kur arri, ja ne gribbam teikt lihds pehdigam, tad tomehr zaur zaurihm un wiffas puffed warr redseht pee semnefeem kreetnu kreetno laufsaimneezibu un pee teem daichfahrtigeem amateem ismanuu un isweizibu, ka pateesi arri schihg gubernas warr mehritees ar wiffahm zittahm walstis dalkahm. Un ja arri weena un ohtra leeta wehl truhfst un atleek, ko dsih-tees, tad ar preeku arri warr leezinacht, ka irr gaddu no gadda mannam tee sohli, kas us preekschu tohp sperti. Ta swabbadiba, kas zaur Keisaru schelastibu te gan agrahf plaukusi, ta gaisma, kas zaur fshohlu kohpschenu azzihm redseht gaismo un wiffadus dsihwes tiklumus dsimde, tumfibu dededama, taifnibu kohpdama un kuhtribu kauna likdama, spihd ar faween angkeem pretti no Baltijas puffedm par gohdu wiffai kreenu walsti.

— Pehz medizinal departementes wiffajanaakajahm sinnahm, pa wiffu kreenu walsti koleera flimneeku skaitis 1. Dezember bijis 226; no teem Kejewas gubernu ween 105 un Tomskä (Siberija) 50.

— Toe Wahzu printfschi brauz no Pehterburgas arri us pahri deenahm us Maslawu un tad tik dohsees atpalkat us Berlini.

No Woroneschas tohp sinnohts, ka 20. November ta dselszetta libnijsa no Woroneschas us Kostowu irr braufschanai atdohta.

Starp Siropas kreenu semmi un tahlo Japanas Keisara walsti nu irr ta telegrafa saite feeta. No Odessa kahds kungs 16. November puszell 10. no rihta islaidis sawu sinuu un 18. November no rihta pulksten 7. atbilda bijusi klast. Waksä par sinuu un atbilda kohpa (katru reis 20 wahrdi) bijusi 46 rubli.

Wjatlas gubernu weena aprinki tee semneeki paschi starp few irr scho spreedumu taifijufchi, katram zilwekam, ko atrohd peedsehrufchu, uslikt pirmo reis strahpi no 10 kap., obtreis 15 kap. u. t. j. pr. Wezzafi, kas behruus lihds nemm us dschreenu weetahm, tohp täwat strahpefi.

Maslawä 12. Dezember noturrehs eedshwotaju isflaitischenu.

Koleera sebrga schinni gadda irr lihds pat Tomskai Siberija sneegusi, agrahds gaddos uklad nebij tahlaki gahjusi ka lihds Tobolskai. S.

No ahesemehm.

Berlinä 8. Dezember retta gohda deena tappa no-swinnetä. Professeeris Friedrich von Raumer, kas slawenais un wiffuwezzakais starp fchi laika pasaules stahstu dibbinatojeem un grahmatu farokhitajeem swehtija schinni deena sawu 70. ne wis mubscha bet amata gaddu. No dauds mallahm apfweizinataji bij sanahkufchi sawu pateizibu un gohdinaschenu pasneegt firmajam tehnam. Bismarka kungs sawds wahrdos dewa Deewam to gohdu un isteiza sawu preeku par to, kas Raumera tehwa, kas dabujis redseht ar pascha azzihm Wahzsemes pasemminaschenu (pirma Napoleona laika), arri peedshwojis wiffas Wahzsemes pa-augstinaschenu un pagohdinaschenu schinni laika.

Wahzu krohna prinzis nesen Wihsbadä buhdams irr atkal labbu preekschihmi dewis, no kurras katrs wihrs warr smalkuma pret sawu laulatu draugu mahzitees. Augustais pahris bij eeluhgts us balli, ko 3. Dezember teem par gohdu pilsehtneeki dewa. Kareete peebrauz pee durwihm un gribb kahpt ahra, bet krohna prinzeffe mett azzis us weenu us ohtru pufsi, kur warretu us nolijufcheem alkmineem dauds mas fausaku weetinu useet, lai balles kurpes nesamirkt. Krohna prinzis to pamannijis, pakerr sawu mehtelinu nosweesch to pa kahjahm un prinzeffe pasmedamahs pahrlaipo par mehteli lihds durwju fleeksuim.

Austrijas agrakais ministeru presidents, graf Beust, us sawu jaunno weetu us Londoni braufdamä bij arri Parisä un apmekleja Franzijas waldineeku. Bijufchi gan sohthi smalki weens pret ohtru, bet warrejis manniht, ka mihlestiba nezif dedfiga. Franzija, kas jau par to tahda atfallusi, ka behdu laika Austrija nenahza it ne ka palibgd, labpracht redsetu, kad jelle taggad Austrija par ihthu beedru dohtohs, bet Beusta kungs atkal it neko no tahdahm leetahm newarreja sohliht. Ta tad ehda, dschra, runnaja par scho un to un ta atkal schkibras. Kahda no leelahm Austr. awisehm peeleek tohs wahrdus: Mehs wehlam Franzijai wiffu labbu, bet ja ta no mums zerretu, ka lai par beedru dohdamees us karra dohmahm (tik jau pret Wahzsemi), tad mums jasakka, ka ias it nekad nenotile.

Frantschu semmes waldineeka preekscha bijufchi tee fuhhtitee no Rihnas semmes, kas to sinuu neffa, ka wiffi tee Rihneeschu pawalimeeki, kas preeksch kahda laika Tinzina kistitohs (Frantschus) aptahwa, irr piluam sawu fohdibu dahujufchi. 21 irr pakahrti, 25 kalnds nodshhti, pilsehta gubernators irr wiffus amatus saudejis un no walstis israidihth, strahpes un atlihdinaschanas nouda irr ar 3 1/2 miljon. franku ismaksata un us pilsehta rehknuma irr nokantajeem peeminaas afmini zelti. Tik jau nu fargasees wairahk no tahdeem nedarbeem.

— Par teem daschas deenas atpakkal noleestateem 3 Frantschu dumpinekeem lassam, ka Rossels lihds pat gallam turrejees tohti drohfsch un meerihgs. Gan winna wezzaki bij wiffadi isdarbojuschees, preefsch dehla schelastibu panahlt, bet wolti. Rossels bij jauneklis no 27 gaddeem. Wehl beidsamajās deenās wiasch bij pee Tjer lunga grahmatu rakstijis, ne wis pasemmigi schelastibu lubgdams, bet ar teem wahrdeem „Es sinnu, ka Tjehs labpraht isgudrotu, ka mannu dschwibu warreet taupiht, bet es to nemas no Tjums nelubdschs; kad lihds ar dschwibu man negribbeet mannu wirsneeka wahrdu atdoht atpakkal, tad nemmeet labbahlt mannu galwu, jo to es faktu, ka es dschwodams teescham pee ta randsitu atreebtees, kas manni pasemminajis. Renemmeet president lunga man to par launu, bet es mihlu skaidru wallodu. Rossel.“

Mihfstahs til palikka, kad beidsamajās deenās tehws, mahte un winna abbas mahfas, ta jaunaka 12 g. wezza, tappa zeetumā eelaihti lai atfweizinajāhs. Terreh, toš ohts bij wiffu pehdigo laiku tohti nemeerihgs, rakstija un fuhstija lubgfschanas grahmatas us wiffahm puffedm, winna tehws arri fehsh zeetumā, mahte un brahlis irr ahrprahtā, ta weeniga mahfa fuhri grubhti strahdadama gabdaja, ka brahkam scho to us zeetumu nosubtija, kas winna stundinas weeglinaja. 28. November bij ta deena, kurrā tee tappa westi us nomaitaschanas weetu. Tahs 3 bedres bij jau to deenu preefsch tam israktas. Bourschoam, tam treschajam, kas bij isbehdjis ferschant, tappa pirmam ta wehstis nestā, lai fataifahs us nabwi. Wiasch isliklahs tohti drohfsch un islubdsahs zigarru us zellu. Rossels wehl ar zeetuma mahzitaju brihdi runnājis, gebrabhs un bij gattawš. Terreh nehmahs laizinu, kamehr avmeerinajāhs. Tad tilka katrs sawds rattōš sehdinahs un dewahs zellā. Us weetas noweesteem tappa tas spreedums preefschā lassihst, fakta tad bungas fit, nostahditee schahweji dewa ugguni un bij 3 likli; 2 likla no peederri-geem prohjam nemti un paglabbati, 1 tappa turpat apraktē.

— Wifs tas apgabals, fur wehl Wahzu armija stahw, irr no Wahzeeschu puffes palikts appafsch karra laiku likkumeem, un fur kahdam wahzu saldatam noteet pahrestiba, tur Wahzu karra teefas paschas spreesch un teefa. Gedfihwotajeem irr noliktas stundas, lihds kurrāi wakkarā warr us eelahm buht, wehlahf wajjaga wiffieem sawds nammōš turretees, ja negribb tikt sagrahbti. Wifs tas irr nahjis lihds zaur to, ka Frantschu teefas nerahdija nezil peestahwa, kad fuhdsibas tilka peenestas par warrōš darbeem, kas no Frantschu puffes notikkuschi.

— Frantschu tautas sapulzei effoht dauds lubgfschanas grahmatas no dauds puffehm pasneegtas, lai fauzoht keisaru Napoleonu atpakkal. — Weens no teem kandidateem us Franzijas waldineeka krehflu, herzogs Numale, kas no weena aprinka irr iswehlehts par runnas lungu tautas sapulze, schinnis deenās bij pee Tjer k. nobrauzis un tam meldejis, ka schis gribboht, ka wehlehts nu arri

lihds sehdeht tautas sapulze. Tjers atbildejis, ka schis to newarroht wehleht, jo til ar to nodohmu wiasch effoht gabdajis, ka tappis nozelts tas fennakais aisleegums preefsch Orleansku kehnina familijas Franzija rahditees, ka neweenam no tahdeem nebuhs tautas amatōš stah un zaur to julschanu zelt. Herzogs effoht par to tohti pikts tappis un nu fuhdsesees ta aprinka preefschā, ka winnu iswehletam teeds runnas lungu krehflā rahditees.

Amerikas pilf. Ku Bedfordā tohp ta wisleelaka andele dsihhta ar trahnu un fischbeini. Schi pilfhehta kaufmanni tur dauds fuggus, kas isbranz us walfiwju kerschanu. Ta notikka arri schogadd, bet schoreis teem tohti nelainigi isdewees. Septembara mehnesi irr 33 fuggi, wiffi ar sweijas swehtibu peelahdeti, pohsta aisgabjuschi; zilweki gan tilluschi isglahbti, bet pee mantibas par dauds leela flahde. Ta nelaimē zehlfes zaur to, ka fuggi isdewigo wehlo sweiju gabidami bij par dauds ilgi aukstahs puffes uhdendōš palikkuschi un tilka no falla aisspehti, ta ka apfuggeem drihs ledus kalni mettahs un schurp turp tohs grubstidami, wiffus beidscht sapohstija. Breesmu pilns irr tas laiks bijis, to fuggineeki tur dabujuschi pahzeest.

Zelgawā

1. Dezember Latweeschu draugu beedriba noturreja sawu gadda sapulzi. Bij us to sanakluschi kahdi 30 beedri no Widsemmes un Kurssemmes, netruchla arri wehl zittu mihlu weetu. Beedribas presidente Dohbeles zeen. mahzitajš Bielenstein k. usrunnaja sapulzetohs un dewa pahrfkattu par beedribas nodohmu un isdarriteem darbeem pagabjuschā gaddā. Wiffu scho latwifli turretu runnu, pilnu jauku un dsikku wahrdu, nespehjam jau schinni rummurā wiffu nest, un randsisim to us preefschu pilnōš wahrōš lassitajeem pasneegt. Pehz tam Widsemmes direktora lunga Anning mahzitajš un Kurssemmes direktora k. Kalnamuischas mahzitajš Rutkowski dewa plaschakas sinnas par wiffieem teem garrigeem ongleem, kas Widsemme un Kurssemme us Latweeschu tautas tikruma isgabjuschā gaddā auguschi. Tappa preefschā zeltas wiffas tahs grahmatas un raksti, kas schinni weenā gaddā atkal nohkuschi, ka tautas gaismas sihmes un sehklinas. Kupffer mahzitaja k. no Zelgawas nolikka beedribas kaffes rehkinumu. Latweeschu awischi apgabdatajš Luttrinu mahzitajš Sakranowicz dewa sinnas, par Latweeschu awischiem 1871. gaddā. Schis gads bij Latweeschu awischi selta kabsu gads, preezihgs ne ween tamdeht ka ar scho gaddu nu tas 50tais atfneegts, bet ihpaschi tapehz, ka awischi lassitaju skaitē gaddu no gadda un paschā selta kabsu gaddā stahw wiffuleelakā kuplumā, ta ka warr gan skaidri redseht, ka Latweeschu awises irr par mihlahm un derrigahm eeskattitas nammu nammōš un warr drohfschi tezzeht sawu zellinu us preefschu pilnā zerribā, ka fintu gaddu kabsas warrehš

rahdiht jo preezigu waigu. Sinna's israhdiya, ka ta kashu gadda peeminaa „Mahju fwehtiba“ wiffur irr at-radduffi mihtu weetianu. Par sihmi, ka gaisma azzim redsoht plaufti wiffa tautä, peeminneja arri to, ka rakstu fubtitaju flaitis no Latweefcheem pascheem irr atkal daudf leelahfs ne ka pagahjufchä gaddä un ka rakftitaju pullä arri atrohda's mihtas feeweefchu rohzi'as, kas proht weikli fawu fpalwinu tezzinaht. Newarreja gan arri leegt, ka daudfi jau fubta rakftus un burtu gan labbahf, tad paschi wehl til laffitü un mahzitohs, kamehr spehj to pa-fneegt, kas zitteem lai irr gahrds. Peeminneja tahs gar-ra ftraumes, kas schinns laifds arri zour muhsu semmites kauschu galwinahm teffa un plohfa's, gan labbas gan nelabbas, gan jauki weendamas, gan nepeeklahjigi fchir-damas, rahdiya, ka teem gaismas darbu gabbaleem wehl lojti pretti zihna's tumfiba un kuhtriba un ka darba wehl daudf uf wiffahm puffehm preekfeh tautas draugeem ween-alga kahdas mehles tee runna. Beidsoht palihgä luhdä wiffus, kam galwas gaischas un rohfas nekuhtas, ka tas darbs to Latweefchu draugu beedriba gaddu gaddus jau wedd, warr tikfufchi un redfami weiktes. — Presidenta kungs par jauno latweefchu wahdnizi (Lexikon) sinnoja un ar fchehlabahm peeminneja, ka tas firmas tehws, mihtfeh nelaika bifkap's Ulmanns, kappä gahjis, pirms dabujis redsoht fchi fawa behrna pirmohs fohkus. Ta pirma dafka (latw-wahz.) jau irr lihds bohftabam „i“ druffata un buhs lihds nahkofcham pawaffarim pilnam gattawa un da-joma. Tas jaunpahraudftais kakkifmis arri jau druffä un buhs tad driht tas panahfts ka tee fwehti kuffigas mahzibas gabbali fkannehs wiffas draudfes Widsemme un Kursemme weenadä wallodä. — Preekfeh 2 gaddem beedriba bij nolikuffi gohda maffu no 50 rubl. preekfeh ta, kas wiffu derrigaku grammatinu farakftitu par kuffigas bafnizäs laifkem, ihpafchi tizzibas iffkaidrofchanas laifu (Reformationsgefchichte) preekfeh ffolahm. Kad nu tag-gad weena grammatu uf tam tappa peemeldeta, tad no-fpreeda lihdi 1. Mai 1872 wehl nogaidiht, waj wehl zits kahds ar tahdu grammatinu negribbe's nahft un tad no ifwehletas komiffiones taps fpreestis, par to gohda maffas pafneegfchamu. Warr tad wehl lihds 1. Mai 1872 ef-fubtitht waj pee Widsemmes, waj Kursennes direktora. Wehl tappa ta jautafchana zelta un daschadas atbildas uf to dohtas, fo warretu pee tam darriht lai uf latweefchu rakftneezibas lauka rohda's labbas un derrigas grammatas un lai fuhd tahs ne kam derrigahs, kahdu katrs gads leelu pulku nefs. Tee darbi pee beedribas magafinas gram-matas tappa ifdalliti un apnehmahs weens fcho, ohtrs zittu rakftu gabbalu pafneegt. Tappa wehl daschadas leetas pahrrunnatas un pahfpreestas, fo newarram te ihfumä fanemt, bet to warram leezinaht, ka arri fchi fapulze bij atkal sihme, ka Latweefchu draugu beedribä miht gars, kam ruhj wiffa Latweefchu tauta un kas irr dedfihgs ftrahdaht pee mihteem Latweefchu brahleem. Kad lihdsfchinniga

direktorija uf weenprahfigu wehlefchano's bij atkal no jauna ezejta un 7 jauni lohzefti beedribä ufnehti, tad president's nobeidfa fapulzes darbus un fchfirahs wiffi preeziga garrä boedri un weefi; fтары weefcem peeminnam arri 3 fainneelus, no Sezawas un Salgalles, kas bij uf fcho deenu atnahfufchi un jaurtä garrä lihds pawaddiya wiffu fcho deenianu.

Rahds mafuminfch par muhsu semmes lohdi.

Jau preekfeh daudf gaddu finteneem bij prahtä nahzis, ka ta semme wirs ka dffhwojam, it ka mafs fwillfchu graudinfch Deewa leelä raddibas walfiba fahw. Jau 3. gaddu-finteni preekfeh Kristus peedf, dffhwoja Greaku-semme wihrs, Aristarchos no Samos, kas mahzija, ka muhsu semmeslohde patti ap fewi rittinadamees, leelä riakti ap fauli greefchahs. — Schi pateefibas atffhchana jau wairahf nelä preekfeh 2000 gaddem fakni dabujuffi, un tomehr wehl muhsu deenäs dafchi rohnahs, kas uf to paffahw, ka semme uf weetas kluffu fahw, un faule ar wiffu debbes telti ap winnu teff. Tapat tolait gudri mahzih's wihrs Kleantes wahrdä pret Aristarchos mahzibu bahrgojahs, winnam Deewa fainofchamu pah-mesdams, kas eedrohfehinajees semmeslohdi no fawa kluffa meera iftrauzeht un ap fauli gainiht.

Aristarchos fawä laifä, ne ar kahdahm fklaidrahm leezibahm ne-eespehja peerahdiht, ka winna mahziba uf pateefibu nogrunteta; bet fo winfch tolait pateefibai tuwodamees, wehl nepilnigi atffhdams mahzija, to wehlahf tas Bahzeets Kopernikus ar fklaidrahm leezibahm israhdiya un fawu mahzibu uf pateefibas pilnigi nogrunteta. Koper-nikus bija tas wihrs, kas — ka winfch tolait pah-westam Paulam III. rakftija — fauli uf fawa fehni'fchiga trohna fehdinaja un semmes lohdi no fawas kluffu fahwe-fchanas uftrauzeta. Bet pahwests fcho garrigu zihni'fchano's eefch debbefu-Tehwa dabbas-walfibas, nolahdeja, un tikko 1821. Kopernika mahzibu no Rohmas-lahfa atfwabbinaja. No 1543. kad Kopernikus Nürnbergä fklaidru leezibu ifdewa, ka ne faule ap muhsu semmeslohdi, bet fchi lihds ar wiffahm gahju fwaigsnehm, leelajä debbefu-ifplattijumä liddinadamees ap fauli gree-fchahs, winna mahziba par pateefibu atffhta. Tomehr bef garrigas zihni'fchanahs tas nou notizzis.

Rohmas pahwesta-teefa fpreedama tizzibu glahbt, pee-fpeeda profefforu kam wahrd's Galilei, zeffus lohziht un fcho fwehreffibu fwehriht: „Es fwehredams nolahdu un eenihftu to maldidamu, fezzerigu mahzibu, ka faule fahw un semme greefchahs. Es apfohlohs nei runnahf, nedf rakftiht par semmes-luffinaschano's, fo Rohmas pah-westa fwehta teefa, par wilfigu, nekahrtigu, fezzeriga pasuddinajuffi, tapeh3 ka tee fwehteem rakftcem pretti. Tas notiffa Rohmä 22. Juni 1633. Un tomehr tas debbes

un semmes Radditajis irr ceriktejis, ka muhfu semmes lohde un wiffas gahju-swaigsnes ap fauli greeschahs.

Tà rahdahs, ka pats mihlais Deews, kas zilwekem prahligu dwehsele un winnu firdis ilgošchanohs pehz teem dšihwofleem fawâ leelâ debbes-nammâ eelizzis, arri gahda lai zilwele fawas azzis us augšchu pazeldami winna leelus darbus mahzahs atšiht, un us to winsch ihstena laikâ tahdeem wihreem leel peedsimt, kas ar garra-tšchaklibu Radditaja dabbas liffumus, kas mas-eeamahziteem zilwekem sweschi, — useet un to skaidro pateesibu ko atradduschi, ussprausch kâ lukturi, zitteem par gaismu. Tanni paschâ 1642. gaddâ, kad Galileis nomirra — kam pahweste mutti aisbahsa, lai tas par Deewa dabbas-brihnumeem nerunna, bet kluffu zeesch — peedsimma Newtons (Newton), kas wihre tappis, ar warreneem garra speh-keem Deewa raddibu, kas pah muhfu galwahm spibgufo, studeereja. — Ap to paschu laiku Hollandê apdohmihgs wihre isgudroja un istaifija lihds tam laikam pasaulê neredsetu jaunū leetu, ko Wahzeeschi par Fernrohr un mehse Latweeschi par Fihleri mehdsam fault. Zaur tahdu leelu Fihleri (Teleskopu) skattoht un tahdu „kerperi“ apluhkojoh, kas 40,000 juhdsu gaisâ par muhfu galwahm, tas azzihm 1000 reis turwahk rahdahs, ittin ka tas til ween 40 juhdsu tahlumâ buhtu. Schahds rihts, jeb „instruments“ Galileiam un wehlahk Newtonam par ihstenu palihgu derreja, Deewa raddibas brihnumus pah muhfu galwahm jo dšiki apskattihht un atšihšchanu smeltees. Ar scho no pahwesta nolahdeto Fihleri, Galileis to leelu gahju-swaigsni Jupiteru apluhkoja un eeraudšija, ka schai swaigsnei irr 4 mehneschi, kas aplahrt winnu riiki greeschahs, tàpat kâ muhfu mehnes ap semmes-lohdi. — 16. un 17. gaddusimtenôs zilweku gars it kâ no meega atmohdahs un ar tšchaklibu dšinnahs pahrbauhdih, atšiht un isskaidroht pateesibu no mahneem. Tâ p. l. Kolumbus newarreja norimtees, kamehr luggus sadabuja ar ko prett wakkareem pa Atlantes juhru braukdam, un zerredams pa scho zellu Mihta-Indiju useet un zaur to, pateesibu israhdiht, ka ap semmeslohdi warr apbraukt aplahrt — usgahja Amerikas fallu Salvador un wehlahk paschu Amerikas kontinentu. Lutters swehtu tizzibu, ko garrigeo warmahli un lauschu wiltneeki zaur zilweku peeliffumeem bij pahwehrtijuschu par neleetigu — tapchz ka fahls bij neleetihgs tappis — isskaidroja un nogrunteja us Deewa swehteem raksteem. — Galileis un Newtons usschlibra leelo dabbas grahmatu un lassija Radditaja brihnuma darbus debbestelti. Un tē nu bij arri tahdam wihram rastees, kas kunstigus Fihlerus isgudroja, kas lassitajeem par brilli derreja.

Pats pirmais wihre, kas to pateesibu atšinna, ka stahwu swaigsnes irr leelas faules, un kas to no Radditaja nogrunteeto dabbas liffumu usgahja, kahdi tee spehli, kas semmeslohdi un zittas gahju swaigsnes ap fauli riiki dšenn — irr tas Wahzees Kepler. Kad Lutteru

par tizzibas tehwu nošanzam, tad Keplers pelnijs to gohdu, ka winsch tas meisters eesch swaigschusinnatibahm (Astronomie) jebšchu winsch par fawcem grahteem darbeem, ne „paldeewš“ nedabuja; bet turpretri winnu nihdeja, wajaja; arri winna mahi pee teefahm apšuhdseja, ka ta raggana effoht, kas mahk burt. Winsch fawâ firdi dšiki noškundinabts 1630. nomirra. Gruht nahzahs neffejus sadabuht, kas winna meefas apglabba. — Taggad Weilerstadtâ winna dšimtenê winnam skaltu peeminnas stabbu zeff.

Kad Kopernikus un Keplers to leelo grahmatu usschlibris, kur Radditaja gohdiba winna besgalligôs darbôs lassama, tad nu teem, kam tur lassihht grihbahs, leh-tahk nahlahs faprast un apdohmahht to wahdu: „Al, Kungs zil leeli tawi darbi, tu effi tohs wiffas ar gudribu darrijis!“ un „Mannâ Tehwa nammâ irr dauds dšihwo-llu!“ Taggad skaidri sinnam, ka wairahk nekâ weffels simts gahju swaigschū, zittas ar wairahk mehnescheem isrohtatas, paschas ap fewi rittinadamees, nošskietôs tahlumôs zitta no zittas, ap muhfu fauli tekt, kas itweenai gaischumu un siltumu peesuhhta. Taggad sinnam kurrâ weetâ eesch besgalliga debbesiplattijuma, muhfu semmeslohde fawâ zellâ ap fauli greeschahs, un ka winnas leelums plaschâ raddibas waltibâ, irr lihdsinajams smilkschu graudinam juhras smilktis. Wahzeeschi eesch gudroschanaš leeli meisteri un no winneem zittahm nemahzitam tantahm dauds jamahzahs.

Tahds darbs dauds puhlinu un galwas lauschchanu maffaja. Bet nu ohtrais darbs bij tas: isdibbinahht kahds isskats (kahda figure) pasalei wirs kurras dšihwojam. Mums lehti fazzihht: ko tē par isskattu runnahht, to jau sinnam. Winnai tahds isskats kahds lohdei, tapchz winnu par semmeslohdi fuzam. Bet eesahkumâ schihs atšihšchanas trubka.

Til tahl, zil zilweka azz skattihht speh, semme israhdahs plakana un appata kâ rippa us ka mallahm debbeswelwe gull. Bezds laikôs Greeku tantas wisgudrakee sinnatneeki mahzija, ka semme effoht besgalla leela plakana rippa, kas us uhdeneem peld, un pahri par scho rippu jumta wihse issteepjotees augts sikkla jumts, pee ka swaigsnes ittin kâ selta naglas peesprausstas; kamehr gudrais Aristoteles, kas 322. preesch Kristus peed. nomirra, israhdija un mahzija, ka muhfu semme nau appata kâ rippa, bet kâ lohde; jo — tà winsch fazzija — kad par gabhalu atskattu no pilsehtas stahwam, tad paschu pilsehtu ar fawcem nammeem wehl newarram redseht, bet tilween winnas augstu tobrnu spizzes, kas dauds teewafi par nammeem; — un jebšchu lihds pilsehtai irr plakka weeta, tomehr azzihm rahdahs, ka winnas nammi ais kalna gull; bet schis kalus ne kas zits newarr buht, kâ semmes appalums. Zebšchu no ta laika noweens mahzihš wihre par to neschaubijahs, ka semme irr appata, kâ lohde, tomehr schi atšihšchana laudihm

kas mas mahziti, dauds wehlahf pee-ectamaa. — Bei-
dscht no 1519—1522, kad ar luggeem ap semmeslohdi
apbrauza, neweens tai mahzibai, ka semme irr appata,
ka lohde, pretti nerunnaja; tif ween par to galwas schloh-
bija, ka tas warr buht, ka zilwek ohtra galla lohdei, ar
farrahm kahjahm sadurteniski pret muhsu kahjahm warr
stahweht un staigahf, un tomehr no semmes lohdes nenokriht.
Bet arri schi schaubischanahs avrimma apdohmajohf, ka
wiss semmes lohdes isplattijums kas appakfch kahjahm
stahw irr appakfcha un wiffa debbeswelwe pah
galwahm irr augfchene, bet no appakfchas uf aug-
fchene, nekass newarr nokrist.

(Als preekschu wehl.)

Smeecklu stahstinsch.

Kas irr par starpibu stary deggofchu swezzi un fee-
wischki? Atbilda: Swezze degg preeksch ta, no ka tohp
puzzeta, bet seewischkis tohp dachureis no weena puzzehf
un degg preeksch zitta.

J. L. Bl.....t.

Weitas wehleschanahs.

1. Es esscht flaisfa meitina
Un kreetna wiffa tilluma.
Nu buhtu gan tai laizina!
Waj prezzehs mann' kas drihsuna?
2. Mans puhriksch stahw jau weepildihts
Ar drehbehm wiffad' wiffahm,
Man frds un prahts jau eefildihts
No mihlestibas leefmahm.
3. Ko kaweees, tu jaunekli?
Kahz schurp un prezze manni,
Tad buhstun „pahrihts“ — laimigi
Tad dshwofin mehsh abbi.

K. M.

Wannai mihlafai.

1. Kad putniri jau mescha kluff
Un faldâ meegâ es jau duff.
Tad spulgo tawas aztinas
Man mihligi eeksch frsniinas.
2. Al mihla kaut jel dabutu
No Lew scho weenu wahrdimu:
„Al dahgafais, waj dfrdi Tu,
Kahz nemm scho mannu frsniinu!“
3. Al mihla, to ween warri Tu
To frdi man tif norendeht.
Al steidfi — lai jel warretu
Tu mannim weenreis peederreht.

J. Br.l.e.

Preeksch latw. mehmkurlu skoblu Sallaspillê

tappa wehl eemakfati:

no baron v. Kopp k.	5 rubl — kap.
„ G. Allunan k. Falzgrafes teef. sfr.	1 „ — „
„ Dschuhkstes draudses (3. dahw.)	9 „ 80 „
„ Sahtes dr.	11 „ 60 „
„ Meschohtnes dr.	10 „ — „
„ G. Allunan k., eenemti par pahrdoh- tahm grahmatahm „pahf kurlmehm.“	11 „ — „
„ Krihzburgas dr.	8 „ — „

pawiffam . 56 rubl. 40 kap.

Jelgawâ, 3. Dezember 1871.

Mahzitajs R. Schulz,
mehmkurlu skoblas direktors no Kursemmes
puffes.

Preeksch pagannu missiones

(Deht atdohfchanas basnizfungam Raeder Kuldigâ)
pee mannim tappa eemakfahfs:

No Dalbinas un Kihwesmuischas latw. dr. 8 rbl.

G. Seesemann,
Jelgawas wahzu mahzitajs.

Atbildas.

J. K. — B. Zubfu garrato stabitu wiffada wihse usnemim, jo raksti, kas no wafchu Latweefchu widdus nemti, mums un arri zittem ir ihpafchi mibki, bet nememfeet mums par kaunu, ja warbuht buhs wehl masu laizaru jaustawe.

J. E. W. — R. Baldeews! Zubfu rakkeem wehl irr gan doudf wainu, bet melsteris nekrift no debbeftim. Rakteer tik wehz muhsu awifchu lappas un ar laifu esd itin weifli. Pahri gabbalinus ifleetafim.

Latw. aw. awgabd.

Mandas firgus,

	Rihga 6. Dezember 1871.	uspraff.	fohl.
5% walfs-aifleenefchanas bifletes ar minnest. I. aifleen.	154	153	
5% walfs-bankas-bifletes " " " II. aifleen.	151	150	
5% Wief. fandbrifhes, usfalkamas	100	99 ³ / ₄	
5% " " ne-usfalk.	94 ¹ / ₂	93 ¹ / ₂	
4 ¹ / ₂ % "Kurf. fandbrifi. usfalkamas	99	98 ³ / ₄	
5% " " ne-usfalk.	95	94	
Rihgas-Dinab. dsefsetka akzijas us 125 rub.	156	155	
5% Rihg-Dinab. obligazijas us 125 rub.	—	—	
5% Rihg-Zelgaw. " " " 100 " "	113	112	

Labbibas un pretfchu firgus Zelgawa, 6. Dezember, Rihga, 4. Dezembr. un Leepaja, 27. Nowbr. 1871. gadda.

	Maffaja par:	Zelgawa.	Rihga.	Leepaja.
1/3 Tschetw. (1 pubru) rudfu		2 r. 30 f.	2 r. 40 f.	2 r. 30 f.
1/3 " (1 ") fweefchu		4 " 75 "	4 " 50 "	4 " 80 "
1/3 " (1 ") meefchu		2 " — "	2 " 30 "	2 " 15 "
1/3 " (1 ") aufu		1 " 15 "	1 " 50 "	1 " 15 "
1/3 " (1 ") ftriu		2 " 25 "	3 " 25 "	— " — "
1/3 " (1 ") rupju rudfu miltu		2 " 30 "	2 " 35 "	2 " 25 "
1/3 " (1 ") bibdeletu		3 " — "	4 " — "	3 " 25 "
1/3 " (1 ") " fweefchu miltu		5 " 25 "	5 " — "	5 " — "
1/3 " (1 ") meefchu putrainu		3 " — "	3 " 35 "	3 " 50 "
1/3 " (1 ") kartofofeli		— " 80 "	1 " — "	— " 80 "
10 pudu (1 birkawu) feena		4 r. 50 f.	5 r. — "	3 r. 50 f.
1/2 " (20 mahz.) fweefka		5 " — "	5 " 50 "	4 " 50 "
1/2 " (20 ") dsefles		1 " — "	1 " — "	— " 90 "
1/2 " (20 ") tabaka		1 " 40 "	1 " 25 "	1 " 80 "
1/2 " (20 ") fchiftu apstau.		6 " — "	— " — "	— " — "
1/2 " (20 ") krobna linu		2 " 75 "	2 " 50 "	2 " — "
1/2 " (20 ") brakta		1 " 50 "	1 " 20 "	1 " 20 "
1 muzzu linu fehlu		9 " 50 "	11 " — "	9 " — "
1 " Rifu		18 " — "	17 " — "	13 " — "
10 pudu farkanas fable		7 " — "	6 " 25 "	— " — "
10 " baltas rupjas fable		6 " 75 "	6 " — "	6 " — "
10 " " fmallas fable		6 " 50 "	6 " — "	6 " — "

Latw. Awifchu awgabdataj: J. W. Safranowicz.

Sluddinafchanas.

Pee wiffem Aurfemmes mahzitajeem, turklabt Zelgawa pee mahz. Schulz, Besehorn un Schablowfky k. grabmatu bobdes. Rihga: Bruser k. grabmatu bobdes. Leepaja: pee mahz. Rottermund k., Zimmermann un Dohnberg k. grabmatu bobdes, par 10 kap. dabujama ta no Zelgawas lohpu aifstabweschanas beedribas ar gohda maffu apdahwinata, no Muzawas fsholmeiftera Chr. Schonberg k. faraklitta grabmata:

„Talfnais gabda par sawa lohpa dshiwiba, bet to besdeewigu apfchebloschana irr bahrdifiba,“ jeb: grabmatina preefch jaunem un wezjeem, ihpafchi preefch wezzakeem, kam sawu behrm firdskohpifchana ruhpu.“ (Stattees Latw. aw. Nr. 44 lapp 346.)

Mahzitajs R. Schulz,
Zelgawa, 1

Kallejs

ar labbam attestatibm, kas arri fchlofpera darbu proht un peenu us fshyeeem gribb wemt, warr no Jurgeem 1872. weetu dabuht Keel-Swirfale appafch Kundables pee Bauftas. 1

Magou sofa ar krehfleem un pahrwilfchanahm, ka arri zittas leetas tohy lehti pahrdohitas. Japraffa Zelgawa Palejas eela eefch bankas pee ministrala. 1

Junprawmuifcha pee Bauftas irr tas labbais brandwihns attal par pee-eijamu firgu dabujams. 1

Weens neprezehfts kallejs ar labbam parahdifchanahm, kas arri fchlofpera darbu proht. warr no Jurgeem Junprawmuifcha pee Bauftas deeneftu dabuht, tamdeht japeetezabs turvat pee muifchas waldischanas jeb Wistalmuifcha pee Zelgawas. 1

Simannihgs. mudris

mahzeflis,

wiffulabbafi if Luffama jeb Talfes awgabala, ar labbam fshoblas fshwehm, 14—16 gabdu wees, warr tablin weetu dabuht pee faufmannu Albert Drescher, Zelgawas abrrihga.

Ta pusmuifcha pee Zelgawas us dambi Nr. 125, appafchah rakfittam peederriga, ar wajjadfigahm ehkahn, ahbolu dahrsu un netahlahm plawahm no kadhahm 16 puhraweefahm, tohy no brifhwas rehftas waj pawiffam, waj arri pa dalkai pahrdohita un to klaktaku turvat pee mamim warr dabuht simahht. 1

J. R. Georgi.

Tadeht ka es esnu apnehmees Zelgawu aiflakt un mannu wadmallas andeli belgt, peedahwaju wiffas fortes wadmallas, bukfteem un paleto drehbju, ka arri wiffas manna leghera prezjes par jo pasemmoteem zemeeem.

Zelgawa, waomallas andele Nr. 4. leelaja eela, blaktam fonditera lungam Dorchtant.

Heymann J. Rubinstein.

Pankelmuifchas basnizas krehgs ar fwehdi un femni tohy no Jurgeem 1872 us arrenti dohte. Klaktaku pee muifchaswaldischanas. 1

Jaun-Muzes mahzitaja muifcha irr kalleja weeta dabujama. 1

Weens allasbruhfjis ar inwentariumu irr tublht us renti dabujams, un weens stellmakers (ratu un ritenu buhwetajs) warr weetu dabuht Dfsholmuifcha (Bausgnade) pee Zelgawas. Klaktakas fshinas pee muifchas waldischanas. 1

Kamifky.

Weena dshimtsmuifcha, netablu no Zelgawas, tohy us diowazmit gaddeem us arrenti dohta; kas par to ko wairabf fshinabt qribetm, tam japeepraffa Zelgawa, kattoku eela, pee adwofapt lungu 3

F. Lusan.

Weens zimmermannis ar labbam parahdifchanahm, kas arri dshclera darbu proht, warr no Jurgeem deeneftu dabuht, tamdeht japeetezabs Junprawmuifcha pee Bauftas jeb Wistalmuifcha pee Zelgawas. 1

Wiffas fortes, ihpafchi bibdeletu fweefchu miltu — ka rupju un fmalku fweefchu flijas lehti pahrdohd Zelgawa, kattoku eela falkaja bohdi Nr. 16, pee „balto falki“ 2

L. J. Jacobsohn.

Basnizas un skohlās sinnas.

Weens Kungs, weena tizziba, weena krisiba.

Rahditajs: Sinnas. Gwang. lutteru palihdšibas lahde. No Gramdas drauses. Schroschanas balšs. Par ebrgetu spehleschanu.

Sinnas.

Pee Jelgawas basnizas teefas schinni gadda kahdi 57 preedumi eefsch laulibas fuhdšibahm irr spreedsti. 12 pahri irr schkirti, wihri bija kahda leela grehka pehz us Siberiju aisdšiti, jeb paschi no feewahm behgdami un palaischanā dšihwodami aigahjuschi soldatōs. 7 pahrus atschkibra laulibas pahrfahpšchanas deht, 5 wihrus un 2 feewas. 7 pahri tikka no teefahm atraiditi, jo nebija nekahdas ihstas schkieschanas wainas. 13 pahrus atschkibra tamdeht, ka feewas fawus wihrus bija atstahjuschas un ar teem negribbeja kohpā dšihwoht. 18 meitas fuhdseja pahr puischeem, ka laulibu fohlijuschi, peefmehjuschi un tad atstahjuschi. 4 fuhdšibas palikka nepabeigtas. 10 meitas paspehleja fawu prazessi, jo puischi peerahdija, ka tahs meitas bija arri ar zitteem kuhluschahs, tiklai 4 meitas warreja fawu fuhdšibu libds gallam iswest, tur teem puischeem pawehleja tahs meitas prezehht. Bes tahm augfcham minnetahm 18 meitahm wehl dauds zittas nahza fuhdseht, bet wianu fuhdšibas bija tik tuffchahs, ka tahs nemas newarreja peenemt. Kad jel tahdas peefmeetas meitas labbahk nemas nenahktu fuhdseht, jo retti kahda, no 10tahm weena warr fawu leetu iswest. Meitas palaisdamahs fakullahs ar dauds sehneem un kad nu grehka augli gaismā, tad fscreen pee teefahm fuhdseht, kaut kahdu sehnu par to wainigu peerahdidamas. Sehni atkal leedsahs un noswehrabs, ka meitahm ne-effoht laulibu fohlijuschi. Deews warr sinnaht, zil reises tabdi sehni arri ne-pateefigi swehre. 10 un wairahk reises fuhdsetajeeem un leezineckeem jastaiiga us teefahm un kad arri meita winn, kahds labbums wianai tomehr irr? Ar waru to meitu un sehnu newarr falaulahht, ta meita tohy par ta sehna atschkirtu feemu nospreesta un tam sehnam waijaga meitai to no laizigahm teefahm nospreestu dalku doht. Bet ko no palaidneeka un pafauls wasanka warr dabuht? Tai meitai jastreen pee laizigahm teefahm un tomehr nefa nedabuhu, fur nefas nau, tur neko newarr dabuht. — Bailes klauštees zil beskaunigi daschas meitas usweddahs. Bai Deews nedohd, ka kahda meita no pilsehta nahk par sehnu fuhdseht. Labham zilwekew schauschalas pahrfscreen dširdeht. Kahdā palaischanā un beskaunibā janni laudis pilsehtōs dšihwo, un tomehr speeschahs kā dšiti us pilsehtem. Wezzōs laikos tahdu beskaunigu meitu usraugs bija bende. Zil labbi buhtu ka arri

taggad no waldischanas puffes tohs beskaunigus zilwekus zeeetaki fanemtu. Zil labbi, ka wezzaki nekautu fawcem behneem pehz eedohmas us pilsehtu fscreen; drohfschi warr rehkinahht, ka no 100 tahdeem jauneem zilwekeem leela pufse aiseet pohstā pee meefas un dwehfeles, un tomehr ta nolahdeta lepniba dauds dsenn us pilsehtu wellam naggōs.

Nu wehl kahdu wahrdu pahr teem schkirteem pahreem. Tas wels laulatu draugu starpā irr tas brandwihns un schis wels dsenn wihrus sahdsibās un dauds zittōs leelōs grehōs. Tee wihri tahdi neganti, ka feewas newarr isturreht un wihrus atstahj. Bet Deewam schehl arri jafakla, ka dascha feewa pataisa fawu wihru traffu, winnas nikki un stikki irr ne-isteizami. Kad redi un dsird kā jauni laudis laulibā eet kohpā, tad nesaproht, ka wehl wairahk pahri nekohp atschkirti. Ne no patischanas un mihlestibas eet kohpā, bet wezzu babbu, schibdeem un tšhigganu eeteischana, wezzaku neprahtiga mantas mihlestiba, rekruschu fwabbadiba, nauda un labbas weetas tohs jaunus nesaprahtigus zilwekus faspesch laulibā kohpā. Kur ehka us tahdeem pamatteem irr ustaisita, tur sinnamōs nestahwehs. Pee tam wehl meitu un sehnu liddesriga dšihwofchana, ta deewōgan rahhta, bet wehl ne-istrahta ahra gullefchana. Zeelas lohnes mahk wiffi praftiht, bet darbu strahdabt to negribb. Kad buhtu labbi isstrahdajuschees, tad nakti gulletu, bet taggad to deenu nowala ar flinkofchana un to nakti staiga sagdami waj gohdu waj zittu mantibu. Kad tahdi zilweki fa-eet laulibā kohpā, kahdu labbumu tur warr gaidiht un zerreht. Bai Deews dohtu, ka nahkofsch gadōs mums nestu jaukakus peedšihwōjumus. K.

Gwang. lutteru palihdšibas lahde

preesch lutteru draudschm Kreemu walstī

fawā 12tā gadda norehkinumā dohd sinnos par fawu darboschanohs, par tahm eenahfchanahm un isdohfchanahm 1870. gaddā.

Pee palihdšibas lahdes darba irr strahdajuschas ta galwas komiteja Pehterburgā un 22 aprinka komitejas.

Genahk fch. 1870. g. zaur dahwanahm 38,343 r. 94 f. naudas mantibas no ilg. gadda 51,664 „ 54 „

kohpā . 90,008 r. 48 f.

1870. g. isdohfchanas . . . . . 34,371 r. 92 f.

Tā tad palikka us 1. Janwar 1871. g. . 55,636 r. 56 f.

Schinni summa irr lihds eerehkinatas arri wiffas tats naudas, kahdi 18 tuhst. rubti, kas jau agrahk irr atweh-

leti un tohp tif wehl lahdê libdî finnamam laifam usglabati, tâpat arri wiffas intreffes no gullofcheem naudas papihreem, tâ fa tif dauds ja 38 tuhft. warrehs tapt pafneegti preefch wiffahm tahm waijadfibahm 1871. g.

Behz aprinkeem un dahwanu leeluma eenahza 1870. gaddâ:

1) No Maflawas aprinka komitejas	3877 rubl.
2) " Tehrpattas " " "	2450 "
3) " Widsemmes " " "	2206 "
4) " Selgawas " " "	1718 "
5) " Rihgas " " "	1501 "
6) " Iggauunu f. " " "	1258 "
7) " Rehweles " " "	1102 "
8) " Tehlabstattes " " "	734 "
9) " Rijevas " " "	706 "
10) " Oeffas " " "	698 "
11) " Pehterburgas " " "	689 "
12) " Leepajas " " "	662 "
13) " Wiknas " " "	555 "
14) " Tarutinos " " "	554 "
15) " Tiflis " " "	481 "
16) " Karlowas " " "	479 "
17) " Nikolajew " " "	466 "
18) " Sahmu fallas " " "	441 "
19) " Narwas " " "	223 "
20) " Kasanes " " "	151 "
21) " Smolenskas " " "	81 "
22) " Irkuzk (Siber.) " " "	72 "

Pehterburgas pilsehtâ ween irr eenakufchi 8152 r., Maflawâ 2097 r., Rihgâ 1493 r., Rehwele 999 r., Tehrpattâ 563 r., Wiknâ 272, Selgawâ 240 r., Leepajâ 115 u. t. j. pr.

Baltijas gubernu 9 aprinka komitejas irr kohpâ eenemti 12 tuhft. un 77 rubli, tas isaahl if us katra lutteru dwehfeli ne pilnu 1 kapeil. Pa wiffahm zittahm walstis puffedem un koloniju draudsehm irr dahwanas nahkufchas zaur zaurim rehkinajoht if us dwehfeli gandrihs pa 2 kap.

No Widsemmes irr nahkufchi 6600 rubl., wisleelafahs dahwanas no Bernawas 140 r., Wolmeeres 139, Kohpaschu 130, wismafakahs no Slohkas 2 r.

No Kursemmes irr nahkufchi 3115 rubl. (leelafahs dahwanas no Leepajas dr. 115 r., Meschamuischas un Meschohtnes draudsehm if pa 110 r., wismafakahs no Polozkas, Wahrmes un Kruhtes dr. if pa 3 rubl.

No Iggauunu semmes irr nahkufchi 2360 r. (starp t. Wesenbergas draudse ar 110 r., Merjama ar 5 r.)

No tahm daschadahm finnahm, kas no katra komitejas aprinka irr dohtas isaemmam te daschas preefch lassitajeem:

No Selgawas apr. kom. schinni gaddâ atdallijabs Sehripils aprinkis un ezehla few ihpaschu komiteju Tehlabstattê, bet warr gan fozzihl ta darba dallischana irr

ihsti derriga bijusi, jo abbâs weetas dahwanas tif zaur to augufchas. Zaur galwas komiteju bij 1000 rubti dohti un Selgaw. apr. k. dewa 1900 r., fa warr Reistattes draudsei ihpaschu mahzitaja weetu eerikteht, nu jau irr ehla preefch tam nopirka un warrehs tapt par mahzitaja dschwolli fataisita. Zaur Selgawas aprinka komiteju tappa palihdsiba dohta preefch daschadahm waijadfibahm ar 330 rubl. Tâpat leels pulks dseefmu-, fshohlas- un zittu garrigu grahmatu, tiklab latweefchu fa wahzu walodâ, tappa nosubittas preefch nabaga brahkeem no luteru tizzibas us Woroneschu, Siberiju un zittahm Kreemsemmes puffedem.

Leepajas aprinka komiteja bes teem 329 rubl., fo eemakfaja galwas komitejai, irr no fawas puffed idallijusi 328 rubl. (starp teem dahwanas preefch Slohdas fshohlas un basnizas, Krettingas, Bonedelas u. t. j. pr.).

Kad fanemm wiffu isg. gadda darba gabbalu kohpâ, tad redsam, fa irr isgabjis:

1) Preefch 22 palihdsibahm pee basnizu un subgschanas nammu buhwehm un preefshpshchanahm	7547 r. 64 f.
2) Preefch 13 palihdsib. pee mahz. muishchu un fshohlu ehkahn	5667 " 32 "
3) Preefch 37 palihdsib. pee mahzitaju un kesteru lohneschanas, zelleem	4765 " 15 "
4) Preefch 3 palihdsib. mahz. bahraineem	260 " — "
5) " 39 palihdsib. pee fshohlmeist. un kesteru isfshohlosch., pee fshohlu un fshohlmeisteru usturra, grahmatahm u. t. j. pr.	11095 " 80 "
6) Preefch 11 draudsehm daschadas waijadfibâs lihdsihts ar	730 " 43 "
7) Kapitola atmakfashanas un lahdes waldibas unkoftes	4305 " 36 "
kohpâ . . . . . 34371 r. 92 f.	

No schihm finnahm redsam, fa kristiga mihlestiba irr fawu Deema usdohtu darbu arri tai 1870. gaddâ us preefchu weddusi, bet arri to redsam, fa dauds weetahm rehkas wehl dauds firdigati pee schi kristiga darba buhtu jaleel un us to lai Deems tas Kungs filda tahs firdis un fwehti tahs dahwanas, ar fo tizzibas beedri weeni ohtreem brahligu palihdsibu grihb rahdiht, fa wiffa ta weena meefa, ta Kunga draudse, seltu. Lai miht ta Kunga palihgs un fwehtiba pee schihs muhsu ew. lutteru palihdsibas lahdes, fa ta fwehtigi warr fawu darbu joprohjam strahdaht!

No Gramsdas draudses.

Sirma, mihta galwina irr gulleht gabjusi! Patz Gramsdas basnizas preefchneeks, kirspchles muishneeku wezzakais un Trefku un Alwiklu muishas dsimtskungs, barons Friedrich von Korff irr 70 gaddus wezs, 4. November nomirris. — Kurfch schinni apgabbalâ gan nepasinna „Trefku lungu.“ Kats zilweks, augsts un

semš, wiannu mihleja un zeenija un wianna wahrdu ar gohd'bihjafchanu minneja. — Deewš nelaikim bija goifchu prahtu, mihtligu firđi un dewigu rohku peefchihris. — Sameem laudihm wińsch bij wairahl ká kungs — wińsch bija teem schehlih gš tehws un gahdneeks. — Newis ween fainneeki wianna pusfimtš gaddu waldifchanas laiká plauka; bet arri kalpeem labbi gahja un atraitnehm, iehrdeneifcheem un wetscheem bija wińsch gahdneeks. Ir swefchneeks ar tufschu mutti no wianna muifchas ne-igahja ahra. Dasch wianna paspahne atradda neween ehnu, bet arri atspaidu un palihđisibü.

Wehl pehm pawaffar (1870) faweem pascheem laudihm, Treknineekeem, kas jau 24 gaddus mahjas par palehtu maksu un bes kahdas peelauřibas us renti bija turrejufchi — wiffas mahjas par palehtu maksu ar labbahm nolihkřchanahm pahrdewa. — Melaika wahrđš paliks ilgi pee Treknineekeem un wianna deenestneekeem, ká arri pee jitteem, kas wiannu pasinna un kas ar wiannu kahdás darrifchanás stahweja, labbá peeminná. — 12. Nowember bija fchi labba kunga behru deenu; kluffa, fehru pilna deenina! — Zeen. brahlis, raddi un dauds muifschneeki, 5 mahjitaji un wiřš Treknau un Mwiřku pagastš pawaddija fehrodami sawu brahli, raddineeku, labbu kaiminu un drangu, kungu un schehligu tehwu us duffas weetinu, us Treknau kappeem.

Werřti garra rinda ar brauzejeem, jahjejeem un kahjeeneekem no muifchas us kappeem lihki pawaddija.

Mahjás turreja draudšes mahjitajš Wahzu un us kappeem Latwifku wallodu un Gramsdas kirspheles fřohlas mahjekki un zitti dseedataji dseedaja us balřihm behru dseefmas, tiřlab mahjás ká us kappeem. — Mahjás dseedaja to ihpafchu us tam fagerretu „atwaddifchanas dseefminu,“ to peelikkmá (Wasuizás sinás) arri zeen. aw. lasfitajš atraddihš — un pee kappá mallas atkal dseedaja us 4 balřihm to kofřchi fashanná liktu Wahzu behru un kappu dseefmu: „Weinet nicht! 2c.“ — Hube sanft! — Lai dufš faldi firmais, mihtlais tehws un labbais kungs semmes wehfá kappá, no sawahm darbořchanahm un wianna labbi darbi lai to pawadda, lihđš Kristus balfš to mohdinahš pastara leelá deená! — E. F. S.

Schroschanas balfš

augřti zeenitam un mihtlotam biřkapanam

Dr. R. Chr. Ullmann
kunganam

no kurssemes Latweefchu puffedš pallat raidita.

No Wallas atflann behdu sanna,
Kas firđis fatreeř, řkumdina;
So nejaufchi atřkrehja wianna,
Ká pulřstens fehri swannija:
„Mihtľch tehtirřch, biřkaps Ullmannis,
Ir nahwes meegá aifmidřis!“ —

Mums teizams wiřš irr kappá gahjš,
No augřti, semmi zeenija.
Mohš leelš! — tadehl, ka wińsch atřahjš,
To wiffa tauta leezina.
Nu augřti kungi, lautiri
Tam pallat řlattahš řkummigi.

No Deewa dahwana to m dohta,
Bij garra řiprums, gudriřa,
Un pa řemmiba bij ta rohřa,
Kad augřtá řrehřlá fehdeja.
Ar lehnibu ta ř mahřija,
To mihtlib's garš apřarroja.

Ta ř sawu řwezzi řpihdeht likka
Uř puhra, řatram redřigam,
Tam mahřohř, řakřohř gan peetiřka,
Ká Deewa wahrđa biřkapanam.
Wińsch kofřchš dseefmas garrigas*)
Řarihmeja, ir laizigas.

Wińsch Kristus draudřš, plashá laulá.
Geřch wiřna řalna řrahđaja,
Un řallá gannibá, it taulá,
Ta ř sawas awiř gannija.
Ar řuplu rohku řaiřija
Wińsch řehřlu Deewa řihrumá!

Tew pateizibas řrohni pinnam
Wehš řatweefchi, it řřřnigi,
Par to, ka puhlejees, ká řinnam,
Ir preeřch mums allasch laipnigi.
Wehl wahrđnizi mums pabeidři,
Pat mirdamš gar to řrahđaji.

Tawš darbs irr beigřš! — Tu gahji mahjás
No řmaggeem darbeem atpuřřtees,
Kur Deewa behrneem labbi řlahjahš,
Tur dehbš meerá preeřatees.
Ar Deewu, tehtihř zeenijamš,
Tu palikři mums peeminnamš!

Tu nobirri ká ruđdens lappa
Pehř waffarinas řarřuma,
Nu duffi faldi wehfá kappá
Pehř garra řella, puhřima —
Lihđš Kristus Tewi mohdinahš,
Ar řpohřchu řrohni gohđinahš! —!
E. F. řhönberg.

Par ehřgetu řpeshřchanu.

Dhřš řalfš J. K. kunganam.

Newarru pameřř řuhřu řakřtu Latw. aw. peel. pee num. 41 bes atbildas, řaut gan řřihđiřch řahđás leetás mař lasfitajeem eefpesh řahđus augřus neřř un řaut gan, ka řeđřamš, řahga gallá neřřřřim, tadehl, ka muhřu dohmas mař us weenofchanohš dohđahš.

*) Arri muhřu weřřá dseefmu grahmatá, řřehřá peelikkmá, atrobnahš daudř řwarřigas un kofřchi řřannigas dseefmas no zeeniga biřkapanam. —

Zuhs manni apwainojeet, ka Zuhsu rakstu waj nu ne-
effoht labbi islassijis jeb to ne-effoht labbi saprattis.

Almeecinaschanas deht esmu nehmees Zuhsu rakstu par
ehrgelku spehku, ka to Latw. aw. peelikkumä pee 30. un 32.
num. atrohdam, wehl gallu no galla zauri lassihit un pah-
dohmaht, bet ne-esmu tur zittu ko leelu warreis isdabuhit,
ka wispahrigi nemmoht to, ka effect — nemmeeset par lau-
nu — zaur zaurim pahleeki nohschu zeenitajs, kas pehz
Sawa musika meistera preekschimes wisseem, bes teem,
kas musiki studeerejuschi — pefohdina, lai no Dee-
wa pusses no fawa firds atbalsa neko nespehle, ka tikkai
to, ko is nohtehm no galwas ismahzjuschees. — Tä Zuhs
effect rakstijusch, bes ka to tur kaut kurrä weeta buhtut at-
faukuschi. Dohmäs sawu issazzischuanu atfaukt, negeld,
täpat ka teepfchanabs negeld, ka schis jeb tas nau rak-
stihit, kas tomehr rakstihit irr. Täpat nu Zuhs arri ne-
spehfeet noleegt, ka us augschä peeminnetu issazzischuanu
pastahwejuschi. Sawä beidsamaja rakstā, ka redsams,
Zuhs us tam gan wairs nepastahwees wis, jo tanni Zuhs
atwehlejuschi, ka ir manni „masce skunstneeki“ (prohti, kas
nau musiki studeerejuschi) lai pehz firds atbalsa spehle.
Warbuht ka us preekschdenahm wehl wairahl no sawahm
pagehreschanahm atlaidiseet — (kas to lai sinn?) kaut gan
warr meerrä buht jau ar to. —

Bes tam Zuhsu beidsamaja rakstā wairahl sribdes
punktii useetami, tur schä tä ispalshojusch; bet tadeht,
ka nau wissai swarrigi un wiinu pahrspreeschana tikkai no
zella noweldama lassitajus nowubletu, wiinus gribbu pa-
mest pa seelakai dalkai ne-aislahrtus. Peerahdischanas deht
lai peeteek ar kahdeem no teem.

Es newarru un negribbu noleegt, ka ehrgelneeku, kas
it neko no musika liffumeem neproht, irr labba teefa, ka
Zuhs fakkeet, jebchu tahdu nau wissai dauds, ka es saz-
ziju; ar wahrdeem wiinus ne-isdeldesim. Bet tadeht Zuhs
par to tä teepjatees un tahdu raibu rehlinumu taifeet, rak-
stidami: „Zuhs paschi apleezinajat, ka tatschu zittus tah-
dus pasihstai gan. Jo (!) es zittus tahdus pasihstu, un
tizzat man drohfschi, wehl ohtris un treschais arri tahdus
pasihst. Ja nu tohs wissus kohpä faskloititu, tad newar-
retu wis fazzijt: „nau wissai dauds,“ bet isnahktu jau lah-
ba teefa.“ — Miblais J. K. K.! kam tad buhs wairahl,
Zums, kam labba teefa, jeb man, kam nau wissai dauds?
Kam wissai dauds nau, warr taf arri labba teefa buht!
— Tahs stuttes, pee kurrahm schinni rehlinumä turreetes,
irr wissai wahjas. Apzereet paschi: Kabds par pr. pa-
sihst schuhpu, kas gandrihs iddeenas frohgä eegullis; oh-
tris un treschais, zettortais un peektais arri tahdu brah-
liti redsejuschi. Kad nu tohs wissus kohpä faskloititu, tad
pehz Zuhsu rehlinaschanas wihses wajadsetu labbai teefai
tahdu schuhpu isnahkt. Bet re, wiini pa wisseem til

weenu paschu redsejuschi, pirmas to paschu, kuru
ohtris un treschais. Te sribdinsch pa wehjam.

Lai nahkam us swarrigako apspreeschamu leetu: spehle-
schanu pehz firdsatbalsa — kuru nejaufschi sahzeet par
fantaseeschuanu nosaukt, it ka ar scho wahrdu buhtut ko
nedirdetu jaunu usgahjuschi, ar ko semi attaisnoht. Zuhs
fakkeet: „— no firdsatb. runnadams nemas nedohmaju
to moduleeschuanu, bet to fantaseeschuanu. No modulee-
reschanas tur nemas newarr ta runna buht.“

Zabbi, mihl. J. K. K., bet tur ar to paschu rekti ne-
warreja ta runna no fantaseeschanas buht, tadeht ka fa-
wä pirmaja rakstā neds pirmo, neds ohtro no scheem wahr-
deem minnesjuschu, bet tikkai firdsatbalsa. Zums wajadsetu
sinnahit, ka spehletajs moduleeredams warr fantaseecheht, un
täpat ohtradi: ja, schihm diwi leetahm wajaga weenai
ar ohtras wairahl jeb masahl weenotees, ka spehleschana
weentaisna lai ne-isdohdaks. Gandrihs arweenu esmu at-
raddis, ka meisteri us ehrgelhem no firdsatb. spehlejoht
fantaseeredami gandrihs pa dauds irr moduleerejuschi un
moduleeredami fantaseerejuschi. Schihm diwi leetae sakriht
kohpä, jeb masakais warr kohpä bruhketi tikt, kaut gan
Zuhs augschaja teizeenā tahs pawissam gribbeet schkirt.
Sche manams, ka Zums swarriga leeta pee schihm leetas
isspreeschanas truhkt: ta wajadniga sinnaschana; zittadi
Zuhs tä neraklitu. Jo trihs rindas lejoht raksteet: „Bet
kad ehrgelneekä tä fahk moduleereht, ka tas no firds-
atb. dsihit arweenu wairahl un wairahl musiki tä eeslihd,
ka jau no tahs dachahds garrums, karakters un ihpascha
meldija isklausahs, un pascham spehletajam jau kahda pa-
faule atwerrahs, tad musika pratteji tahdu spehleschuanu
fauz par fantaseeschuanu jeb f. atb. spehleschuanu.“

Bes tam, ka schis teikumä pirmajam pretti, sche waina
useetama, kas atkal israhda, ka Zuhs no leetahm runna-
jeet, kas Zums pasweschas.

Zuhs ihpaschu meldinu jeb meldiju tikkai tad sahzeet
manniht, kad jau dachahds garrums isklausahs un spehle-
tajs moduleeredams tahlu jo tahlu musiki eeslihdjeis, —
un tomehr jau ta masaka tohnu mainischana
(Tonfolge) nau bes — lai gan nepilniga — meldina.
To nesakku es, to fakka musika mahziba.

Weidsiht man wehl japeeminn, ko es no saweem
„mascem skunstneekem“ turu un kahdas rektas es teem at-
wehlu. Kä jau wiinä sawä rakstā skaidri deewsgan is-
fazziju, katram prattigam, tschaklam un usmannigam eh-
rgelneekam atwehlu no firdsatb. spehleht, tadeht, ka
wehl tik tohti dauds to klauftaju, kas ne-ischkirt
musika skannas. Kad schi leeta neubhtu, tad manni
masce skunstneeki tuhda sawu firdsatb. spehleschanas
rekti saudetu. Zuhs prafteet: Kas irr labbaki? Tur
es atbildu: Sawä weeta un sawä laika wiss
labä.
E. Wiegner.